

LAUSUNTO LUONNOKSESTA LAIKSI ELÄINTEN HYVINVOINNISTA

Johdanto

Hallituksen esitys uudeksi eläinlaiksi on pahasti puutteellinen. Se ei puutu juuri mihinkään edes kaikkein vakavimmista eläintuotannon ongelmista ja se jättää ylivoimaisesti suurimman osan lain vaikutuspiirissä olevista eläimistä vaille parannuksia.

Luonnosehdotuksen mukaan lain tarkoitus on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvilta haitalta. Edelleen sen tarkoituksena on lisätä eläinten kunnioitusta ja hyvää kohtelua.

Suurin osa tuotantoeläimistä on broilereita. Lakiehdotus ei ole tuomassa parannuksia broilerien kasvatusoloihin, joita voidaan pitää tuotannossa käytettävistä maaeläimistä kaikkein heikoimpina.

Vielä broilereitakin paljon suurempi eläinryhmä, jonka suojeluun laki vaikuttaa, on teollisessa kalastuksessa pyydetävät kalat, kuten silakat ja kilohailit. Laki sallisi edelleen näiden eläinten lopettamatta jättämisen, toisin sanoen niiden kuoleman hitaasti kitumalla.

Muutoksia ei ole ehdotettu myöskään turkistarhojen, lihasikojen eikä kalakasvattamoiden oloihin.

Muutokset aiempaan hallituksen esitykseen

Parsinavetat ja lypsykarjan ulkoilu

Nykykäsityksen mukaan merkittävin eläimelle kärsimystä aiheuttava tekijä on kyvyttömyys vaikuttaa omaan tilanteeseen ja olosuhteisiin. Paikalleen kytkeminen aiheuttaa eläimelle kärsimystä ja estää sitä toteuttamasta lajityypillistä käyttäytymistään sekä tyydyttämistä liikunnantarvettaan.

Uusien parsinavettojen rakentamisen kieltäminen ei ole riittävä toimenpide, eikä se paranna nykyisissä parsinavetoissa elävien nautojen tilannetta. Parsinavetat on kiellettävä mahdollisimman nopeasti. Tällaisessa muodossa laki ei toteuta eläinsuojelutarkoitusta, vaan

pikemminkin pyrkii turvaamaan eläimiä hyödyntävien yritysten taloudellisia etuja. Tämä ei ole lain tarkoitus.

Jaloittelumahdollisuus on tarjottava kaikille naudoille, mukaan lukien lihantuotannossa käytettävät naudat. Poikkeuslupamenettelystä on luovuttava.

Porsitus- ja tiineytyshäkit

Seikat, jotka edellä on mainittu nautojen paikalleen kytkemisestä koskevat olennaisilta osiltaan myös sikojen porsitus- ja tiineytyshäkkejä. Niiden käyttö aiheuttaa eläimille merkittävää kärsimystä ja ne tulisi kieltää mahdollisimman nopeasti.

Porsaiden kirurginen kastratio

Kaikki eläimille tehtävät äärimmäistä kipua aiheuttavat toimenpiteet, kuten kastratiot, tulisi sallia vain eläinlääkärin tekemänä ja riittävän kivunlievityksen tai anestesian alaisena. Näille toimenpiteille tulisi aina olla eläinlääketieteellinen peruste.

Vesipuhvelin lisääminen tuotantoeläinten positiivilistalle

Eläinten hyvinvointikeskuksen selvityksen mukaan vesipuhvelin soveltumisesta kylmiin oloihin ei ole riittävästi tutkimustietoa. On todennäköistä, että eläimiä jouduttaisiin pitämään talviaikoina pitkiä aikoja sisätiloissa vailla riittävää mahdollisuutta liikuntaan, rypemiseen tai veden äärelle pääsyyn. Laji ei lausunnon perusteella sovellu Suomen oloihin eikä sitä tule lisätä positiivilistalle.

Vesipuhvelin lisäksi listalta tulisi poistaa kettu, naali, minkki, supikoira, hilleri ja soopeli. Näiden villien petoeläinten käyttäytymistarpeet ovat sellaisia, joita eläin ei voi tyydyttää teollisessa kasvatuksessa.

Vakavimmat puutteet lakiehdotuksessa

Kalat

Kalojen teurastuksesta teollisessa kalastuksessa tulisi säätää niin, ettei niiden kärsimys pitkittyisi. Tämä hyvinvointiongelma koskee ylivoimaisesti suurinta eläinmäärää, joten siitä säätäminen on painoarvoltaan kaikkein tärkeintä.

Kalojen kyvystä kokea kärsimystä on olemassa niin paljon tietoa, ettei miljardeja yksilöitä uhkaava hidas kuolema tukehtumalla tai murskautumalla ole enää nykypäivänä hyväksyttävää.

Myös kalakasvattamoiden oloihin tulisi saada merkittäviä parannuksia.

Hiilidioksidi ei ole hyväksyttävä menetelmä kalojen tainnutukseen.

Broilerintuotanto

Lakiesitys ei tuo mitään merkittävää parannusta broilerien oloihin. Broilereille tulisi mahdollisimman nopeasti tarjota lainsäädännöllä ympäristön virikkeellistämistä (kuten luonnonvaloa, riittävästi orsia sekä esimerkiksi olkea tai muuta virikettä sekä ulkoilumahdollisuus sopivana vuodenaikana).

Virikkeiden hyödyntäminen sekä eläinten liikkumistarpeen tyydyttäminen edellyttää kasvatusiheyden merkittävää pienentämistä.

Broilerintuotanto perustuu ehdotetun lain 25 § vastaiselle eläinjalostukselle. Esimerkiksi liian nopea kasvu aiheuttaa eläimille kärsimystä. Lailla tulisi huolehtia siitä, että tällaisen jalostustyön tuloksena syntyneiden rotujen käyttö broilerintuotannossa loppuu.

Lailla tulisi myös taata se, ettei broilerintuotannossa rikota ehdotetun lain 23 § säädöksiä. Etenkin untuvikkovaiheessa on suuri riski, että useat eläimet kokevat hitaan nälkäkuoleman, ellei erikseen säädetä riittävää tarkastusvelvollisuutta ja velvoitetta puuttua viipymättä nälkiintyneen eläimen tilanteeseen.

Turkistarhaus

Eläinten pito turkistilojen nykyisissä häkeissä ei mahdollista ehdotetun lain periaatteiden vaatimaa riittävää liikuntaa eikä käyttäytymistarpeiden tyydyttämistä. Turkistarhoilla rikotaan yleisesti myös ehdotetun lain 23 § kärsimystä aiheuttavan jalostuksen kieltoa.

Suuri osa verrokkimaista Euroopassa on kieltänyt turkistarhauksen siinä muodossa kuin sitä Suomessa harjoitetaan joko kokonaan tai osittain. Suomen tulisi seurata tätä esimerkkiä ja kieltää turkistarhaus.

Lakiehdotuksen tueksi on tehty selvityksiä Ruotsin, Norjan, Tanskan, Sveitsin ja Alankomaiden eläinsuojelulaista. Selvityksistä tuorein on valmistunut 10 vuotta sitten. Tämän jälkeen kaikissa näissä maissa Sveitsiä lukuunottamatta (siellä turkistarhaus on lakkautettu jo huomattavasti aiemmin) on joko kokonaan tai osittain lakkautettu turkistarhaus. Tukeutumalla näin vanhaan aineistoon Suomi on jo lähtökohtaisesti jäänyt jälkeen eurooppalaisesta eläinsuojelukehityksestä.

Eläinten häkkikasvatus

Euroopan unioni suunnittelee eläinten häkkikasvatuksen kieltämistä eurooppalaisen kansalaisaloitteen pohjalta. Tämän aloitteen sisältö tulisi tuoda lainsäädäntöön nyt kokonaisuudistuksen yhteydessä. Häkkikasvatuksen kiellon tulisi koskea kaikkia eläimiä ja ainakin kanoja, sikoja, nautoja, kaneja sekä turkiseläimiä.

Siat

Aiemmin mainitun porsitus- ja tiineytyshäkkien kiellon puutteellisuuden lisäksi lakiehdotuksesta puuttuu täysin lihasikojen olojen parantaminen. Lihasiat elävät nykyisillä

tiloilla erittäin ahtaasti ja virikkeettömästi. Sikojen tiedetään olevan kognitiivisilta ominaisuuksiltaan monimuotoisia eläimiä. Nykyiset virikkeet ja kasvatusolot eivät mahdollista sikojen käyttäytymistarpeiden tyydyttymistä missään kasvatuksen vaiheessa.

Sikojen tainnuttaminen hiilidioksidilla tulisi kieltää.

Eläinten sosiaaliset suhteet

Etenkin emon ja poikasen välinen suhde on monille tuotannossa käytettäville eläimille tärkeä. Nykyinen lainsäädäntö loukkaa näitä suhteita vakavasti, eikä uusi laki ole tuomassa parannusta tilanteeseen. Erityisesti tulisi turvata eläinten mahdollisuus hoitaa jälkeläisiään ja toteuttaa muuta lisääntymiseen liittyvää tärkeää käyttäytymistä kuten pesänrakennusta. Lisäksi sosiaalsiin eläinlajeihin kuuluvien eläinten yksittäiskasvatus tulisi kieltää.

Koirien metsästys- ja taipumuskokeet

Luolakoirien taipumuskokeissa käytetyt ketut elävät turkistarhahäkeissä. Koiria opetetaan painostamaan ja pelottamaan kettuja, mikä lisää kettujen kokemaa stressiä. Elävien eläinten käyttö taipumuskokeissa on kielletty esimerkiksi Tanskassa.

Myös luolakoirien metsästyskokeet tulisi kieltää. Metsästyskokeissa koirat lasketaan elävien eläinten pesätunnelistoihin, joissa ne painostavat ja todennäköisesti purevat eläimiä useiden tuntien ajan.

Kokeiden lisäksi koirilla tapahtuva luolapyynti tulisi kieltää. Luolapyynnissä koirat jahtaavat ja purevat mäyriä, kettuja ja supikoiria näiden pesätunnelistoissa yleensä useita tunteja, sekä toistuvasti raatelevat eläimiä hengiltä.

Nämä toimintatavat rikkovat tarpeettoman kärsimyksen aiheuttamisen kieltoa ja ne tulisi selvästi kieltää eläinsuojelulaissa.

Lopuksi

Ylivoimaisesti suurin osa tuotantoeläimistä jää uudessa lakiehdotuksessa ilman parannuksia. Erityisen ongelmallista on se, että vaille parannuksia jäävät juuri ne tuotantoeläinryhmät, joiden kärsimys on todennäköisesti kaikkein suurinta.

Lakiehdotus sisältää vakavia sisäisiä ristiriitoja. Lain periaatteet ja tarkoitus vesittyvät lähes täysin, eikä laki tällaisenaan toteuta tarkoitustaan kaikkien eläinten suojelusta. Eläimillä tulee olla mahdollisuus seurata lajille ominaisia käyttäytymistarpeita kaikessa eläintenpidossa. Lähes kaikissa eläintuotannon muodoissa liikkumisen rajoittaminen tai liian suuri kasvatusiheyys sekä virikkeettömyys tekevät tämän kuitenkin mahdottomaksi.

Jotta laki kykenisi

- estämään eläinten tarpeettoman kärsimyksen (6 §)
- turvaamaan eläinten hyvän hoidon, lajinmukaiset olot ja liikunnantarpeen (20 §)

- turvaamaan tarkastusvelvollisuuden toteutumisen (22 §)
 - turvaamaan sairaan eläimen hoidon (23 §)
 - estämään kärsimystä aiheuttavan jalostuksen (25 §) ja
 - takaamaan muiden periaatetason vaatimusten toteutumisen
- on edellä mainittuihin puutteisiin puututtava.

Tällaisenaan lakiehdotus on perustavalla tavalla epäonnistunut tehtävässään, ja se tulee palauttaa valmisteluun niin, että lähtökohtana on aidosti eläinten hyvinvoinnin parantaminen.